

**Житомирський
державний
університет імені
Івана Франка**

**Тернопільський
національний
педагогічний
університет імені
Володимира
Гнатюка**

**Київський
столичний
університет імені
Бориса Грінченка**

Littera Scripta Manet:

**Нові тенденції у перекладознавстві,
філології та лінгводидактиці у контексті
глобалізаційних процесів**

**Матеріали 3-ї Всеукраїнської науково-практичної
конференції здобувачів та молодих учених**

Житомирський державний університет імені Івана Франка,
5 листопада 2025 року

Житомир 2025

УДК 81'255:81'42:001.891

Н-76

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Житомирського державного університету
імені Івана Франка від «28» листопада 2025 року,
протокол № 22*

Рецензенти:

Антонюк Н. М., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Могельницька Л.Ф., кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя Державного університету «Житомирська політехніка»;

Соловйова Л.Ф., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Поліського національного університету.

Littera Scripta Manet : зб. наук. пр. за матеріалами 3-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів та молодих учених "**Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних процесів**" / за ред. Полховської М. В., Борисенко Н.Д., Мосієнко О. В., Лисецької Ю. В. Житомир : ЖДУ ім. Івана Франка, 2025. Вип. 11. 406 с.

Збірник містить матеріали доповідей учасників 3-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, здобувачів та молодих учених «Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних процесів», яка відбулася 5 листопада 2025 року в Житомирському державному університеті імені Івана Франка в межах відзначення Міжнародного дня науки. Теми доповідей охоплюють лінгвістичну, перекладознавчу та лінгводидактичну галузі.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За достовірність фактів, цитат,

власних імен, посилань на наукові та літературні джерела, інші відомості відповідають автори публікації.

Думка редакції може не збігатися з думкою авторів.

©Колектив авторів,2025

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2025

24. Гриб К. А. Адаптація гумору в міжкультурному перекладі: проблеми та стратегії	73
25. Грінько О. В. Маянсько-іспанський контакт і топонімічна стратифікація в регіоні мая	76
26. Гром'як М. М. Методика формування лексичної компетентності старшокласників засобами цифрових ресурсів на уроках англійської мови	79
27. Даниляк Б. О. Translation Challenges in Cross-Cultural Adaptation of Audiovisual Content (A Case Study)	81
28. Денисенко А. Р. Семантичні особливості та проблеми перекладу фототермінів	84
29. Деревицька О. В. Відтворення реалій серіалу “Stranger Things” в українському Перекладі: Лінгвокультурологічний Аспект	87
30. Дмитришин В. С. Інтеграція автентичних матеріалів у процес формування англомовної лексичної компетентності в умовах кооперативного навчання	89
31. Драганчук О. В. Жанрово-стилістична специфіка субстандартної лексики у кінодискурсі	92
32. Дуб Д. Особливості відтворення лексико-стилістичних засобів у перекладі промов політиків	95
33. Дубель М. В. Відтворення термінів криміналістики в англо-українському кіноперекладі	99
34. Дубінський К. В. Проблеми перекладу пісенної лірики в англомовному мюзиклі: культурологічний аспект	102
35. Жеграй Н. Г. Підвищення ефективності навчання аудіювання засобами цифрової платформи ELLLO у старшій школі	105
36. Жигір А. А. Специфіка перекладу каламбурів: основні труднощі	108
37. Жила О. О. Англіцизми у сфері штучного інтелекту та цифрових технологій: нові тенденції іспанської лексики	110
38. Завадська Н. С. Rendering the Speech of American Teens And Adults in the 1960s and 1970s in Ukrainian Translation	112
39. Звіжинська В. В. Individual Reading In English Language Learning	115
40. Іванков В. М. Antonymous Substitution Application In Danielle Steel’s “Echoes” Translation Into Ukrainian	118
41. Іроутова Н. І. Лексико-стилістичні особливості клікбейтних заголовків в англомовних онлайн ЗМІ	121
42. Карпенко Ж. The Harm of Anglicisms to the Language and the Importance of Identifying Them for Translation	123
43. Квашук І. Г. Особливості впливу стереотипів на сучасні художні переклади з англійської мови	126
44. Кебець Д. О. Free Indirect Speech as a Tool for Conveying Emotions in Ukrainian: The Case of Meet Me Under the Northern Lights by Emily Kerr	128
45. Кир'янова Т. Лексичні підходи до перекладу медичних термінів та виразів	131

Дубінський К.В.
гр. МАУП-26
Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка
Науковий керівник – к.філол.н., доцент
Конкульовський В.В.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ПІСЕННОЇ ЛІРИКИ В АНГЛОМОВНОМУ МЮЗИКЛІ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Переклад пісенної лірики є унікальною та складною сферою перекладознавчої науки, що суттєво відрізняється від перекладу літературної прози чи інформативних текстів. Головною його проблемою є те, що музику зазвичай вважають «універсальною мовою», в той час як пісні через свою ліричність є глибоко вкоріненими у специфічний культурний контекст. Пісня – це складний багатоелементний матеріал, що складається з тексту, музики та безпосереднього втілення [5, с. 373]. Ця складна інтерсеміотична природа ставить переклад пісень у проміжну позицію між музикознавством, літературознавством та аудіовізуальним перекладом. Тож завданням перекладача стає створення нового ліричного твору, який органічно функціонував би в межах вже існуючої музичної структури.

Головний виклик перекладу пісенної лірики випливає з їх мультимодальної природи, де значення створюється через взаємодію вербальної (слова) та невербальної (музика) систем. Музика сама по собі несе невербальне повідомлення, яке може бути зрозумілим слухачеві без знання мови оригіналу. Отже, перекладач не просто шукає еквівалентні слова, а створює новий вербальний компонент, що має інтегруватися у вже наявну музичну та емоційну структуру.

Найбільш адекватним теоретичним підходом для розуміння цього процесу є теорія скопосу, яка стверджує, що стратегія перекладу визначається насамперед його метою. Цей підхід є особливо релевантним для тих перекладів, де кінцева мета, наприклад створення тексту для співу чи субтитрів, має вагомий

вплив на рішення перекладача. Якщо скопос полягає у створенні тексту, придатного для співу, то ця функціональна вимога домінує над потребою у суворій семантичній відповідності, що обґрунтовує необхідність адаптації [5, с. 375].

Одним з найскладніших завдань перекладача є передача культурно-специфічних елементів – реалій, ідіом та алюзій. Культурна адаптація є необхідною для збереження оригінального значення та уникнення непорозумінь [2, с. 182]. У комерційному контексті перекладачі майже завжди вдаються до стратегії доместикації (наближення тексту до культури цільової аудиторії), щоб сприяти відтворенню ідентичного досвіду для глядачів цільової культури.

Не менш важливим є і відтворення емоційної складової пісні. Переклад повинен зберегти настрій оригіналу та гармонійно поєднати слова з музичною композицією. Емоційний тон закодований не лише у семантиці, але й у звучанні слів та взаємодії їх з музикою. Потрібно віднайти нові слова, фонетичні властивості яких корелюватимуть із емоційним повідомленням композиції. У цьому контексті доречно звернутись до доробків українського майстра поетичного перекладу – Миколи Лукаша, адже його підхід базується на концентрації на мелодиці, ритмі та «звукообразу», що свідчить про глибоке розуміння цього принципу [3].

Чудовим прикладом для аналізу є офіційний український дубляж пісні “A World of Your Own” з фільму «Вонка» [1, 4]. Порівняльний аналіз демонструє нам свідомі перекладацькі рішення. Наприклад, рядок “Chocolate bushes, chocolate trees” перетворено та генералізовано на більш поетичне «Шоколадне все довкіль». А вихваляння “Here’s a store that’s like no other” конкретизовано за допомогою більш знайомого нам комерційного «Магазин єдиний в світі».

Ключовою є трансформація другої строфи, де головний герой розповідає про всі солодощі, які є у його крамниці. Це центральне рішення перекладу, адже перекладач вирішує відійти від оригінальних замислів і використовує дещо одомашнені назви відомих англomовному глядачеві цукерок з українськими еквівалентами як-от «барбариски» та «дюшес», а “hard rain” стає «карамельним

циклоном», згадки про який у оригіналі немає. У першому випадку вихідне повідомлення було втрачене, у другому – увиразнене, проте текст пісні все ще звучить природно українською мовою, ідеально синхронізований з музикою та є легким для вокального виконання. Ось який вигляд він має повністю [1, 4]:

<i>'Cause there's a hard rain gonna fall Humbugs, gumdrops, and aniseed balls</i>	<i>Бо карамельний йде циклон: Барбариски, дюшес і лимон.</i>
---	--

Цей вибір повністю відповідає скопосу – створенню потужного музичного номера для комерційного фільму. Ця трансформація є також глибоким культурним зсувом, адже апелює глядача до згадки про всім добре знайомі солодощі, які мали б викликати лише приємні асоціації.

Отже, можна дійти висновку, що переклад пісенної лірики є мультимодальною практикою, де функція (скопос) перекладу має перевагу над лінгвістичною відповідністю. Більше того, для перекладу глобальних кіномюзиклів, як-от «Вонка», переважно використовується стратегія доместикації для емоційного резонансу з цільовою аудиторією.

Література

1. Вонка. URL: <https://uaserials.pro/8339-vonka.html> (дата звернення: 1.10.2025)
2. Ріпа О. Переклад пісенних текстів: особливості, труднощі, стратегії. *Іноземні мови у сучасному комунікативному просторі: збірник наукових праць за матеріалами XVI Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції*: Херсон, Хмельницький: Херсонський національний технічний університет, 2025. 307 с.
3. Савчин В. Р. Микола Лукаш – подвижник українського художнього перекладу : Монографія. Львів : Літопис, 2014. 374 с.

4. A World of Your Own (Wonka). URL: <https://genius.com/Timothee-chalamet-and-the-cast-of-wonka-a-world-of-your-own-lyrics> (дата звернення: 1.10.2025)

5. Franzone J. Choices in Song Translation: Singability in Print, Subtitles and Sung Performance. *The Translator*. 2008. Vol. 14, №. 2. P. 373–399

Жеграй Н.Г.
Гр. мСОАМ-23
Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка
Наук. керівник – к.пед.наук, доцент Левчик Н. С.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВОЇ ПЛАТФОРМИ ELLLO У СТАРШІЙ ШКОЛІ

У тезах розглянуто особливості формування англомовної аудитивної компетентності старшокласників у процесі навчання англійської мови із застосуванням цифрової платформи ELLLO (English Listening Lesson Library Online)[3]. Проаналізовано методичний потенціал онлайн-ресурсу, наведено приклади видів аудіозавдань та способи інтеграції платформи в навчальний процес закладів загальної середньої освіти. Визначено роль цифрових технологій у розвитку навичок аудіювання та підвищенні мотивації учнів до вивчення іноземної мови. учасна методика навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти орієнтується на формування комунікативної компетентності, одним із провідних компонентів якої є аудитивна компетентність. Сформовані навички сприймання іншомовного мовлення на слух забезпечують учням можливість ефективно взаємодіяти в умовах міжкультурного спілкування, адекватно розуміти автентичні тексти та реагувати на усне мовлення співрозмовників відповідно до комунікативної ситуації. З огляду на це, особливої актуальності набуває питання ефективного використання цифрових освітніх платформ у процесі навчання аудіювання. Однією з найзручніших, доступних та методично доцільних платформ є ELLLO (*English Listening Lesson Library Online*), що налічує понад 3000 безкоштовних автентичних аудіо- та